Inowrocław [1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40
Opis:

Historyczna stolica i najstarsze miasto Kujaw, położone na zachodzie rozległej Równiny Inowrocławskiej, zamieszkuje dziś prawie 80 tysięcy ludzi. Okolice Inowrocławia były gęsto zaludnione od tysiącleci. W okresie rzymskim na terenie Mątew (dziś jednego z osiedli) przy brodzie przez Noteć znajdowała się duża osada handlowa na trasie szlaku bursztynowego, stąd niektórzy historycy wiążą odkrycia archeologiczne z faktorią rzymską Askaukalis. Osadę targową bezpośrednio związaną z dzisiejszym miastem źródła pisane wymieniają pierwszy raz 20 stycznia 1185 r. w przywileju dla biskupstwa kujawskiego. W XIII wieku jej znaczenie wzrosło w wyniku powstania w 1231 r. księstwa kujawskiego (inowrocławskiego) z siedzibą w Inowrocławiu, zwanego wówczas „Iuno Vladislavia" („Nowy Władysław"). Spolszczenie tej nazwy dało Inowłocław, co w XVIII wieku zmieniło się w obecną nazwę. W 1238 r. książę kujawski Kazimierz ulokował miasto na prawie magdeburskim. Był to prawdopodobnie pierwszy ośrodek tego typu na Kujawach, a rozmach założenia urbanistycznego świadczy o ambitnych planach fundatora. W tym samym roku w mieście osiedli bracia franciszkanie, sprowadzeni ze Śląska. W efekcie Inowrocław był w czołówce formujących się miast na ziemiach polskich. Niestety zagrożenie krzyżackie oraz postępujące rozdrobnienie terytorialne dzielnicy kujawskiej zahamowały jego rozwój. 1327 r. przyniósł kolejną zmianę – księstwo przemianowano na województwo inowrocławskie, które istniało z krótkimi przerwami do 1772 r. Dopiero zjednoczenie kraju i funkcje administracyjne, jakie pełnił Inowrocław, przyczyniły się do dalszego rozwoju pod koniec XIV i w XV wieku. W 1431 r. Kujawy najechały wojska zakonne pod dowództwem Josta von Struppberga, niszcząc i grabiąc wszystko na swojej drodze. 4 września, po kilkudniowym oblężeniu padło miasto, a dzień później zamek. Broniący Inowrocławia starosta Mikołaj Tumigrała został później oskarżony o zaniedbania i zdradę na rzecz Krzyżaków i pozbawiony urzędu, czci i sławy. Przez następne dziesięć lat gród podnosił się ze zgliszczy, uzyskując dość imponujący efekt. W tym czasie miasto prezentowało się okazale, z solidnymi murami miejskimi, murowanymi kościołami, okazałą wieżą ratuszową oraz pierwszymi murowanymi domami; liczba mieszczan sięgnęła około dwóch tysięcy. Po ustaniu wojen z Państwem Zakonnym nastąpił czas względnego rozwoju miasta, mimo iż szybciej rozwijały się ośrodki nadwiślańskie, jak Bydgoszcz czy Włocławek. Aż do zaborów zbierały się w Inowrocławiu sejmiki szlacheckie, działały sądy: grodzki i ziemski. Czas rozwoju przerwały wojny XVII i XVIII wieku oraz towarzyszące im zarazy. Upadku miasta dopełnił zabór pruski. W XIX wieku mieszczanie często przeciwstawiali się okupantowi, jednak bezskutecznie.

Druga połowa XIX wieku przyniosła odrodzenie miastu, zwanemu z niemiecka „Hochensalza" („Wysoka Sól"). Wtedy bowiem odkryto znaczne złoża soli, znajdujące się w okolicy. Od 1871 r. rozpoczęto jej regularne wydobycie, a w 1875 r. założono solanki i utworzono uzdrowisko. Rozwój gospodarczy wsparła także, zbudowana w 1882 r., fabryka sody. W 1871 r. powstał węzeł kolejowy. Wyzwolenie 6 stycznia 1919 r. przez powstańców wielkopolskich po zaciętych walkach i przyłączenie Inowrocławia do II Rzeczypospolitej przyniosło dalszy rozwój, miasto stało się siedzibą największego w kraju powiatu. W 1924 r. otwarto hutę szkła „Irena". II wojna światowa przyniosła zniszczenie i utratę

25% mieszkańców; większość rodzimych obywateli była w czasie okupacji wysiedlona do Generalnej Guberni. Nazistów wypędzono z Inowrocławia 21 stycznia 1945 r., rozpoczęły się lata PRL-u. Miasto w tym okresie znacznie powiększyło swój obszar i zaludnienie. Obecnie jest ono lokalnym ośrodkiem administracyjnym i kulturalnym oraz jednym z najważniejszych w kraju węzłów towarowych kolei.

Historia sprawiła, że wiele zabytków z okresu przedrozbiorowego nie dotrwało w całości do naszych czasów. Najstarszym z nich jest romański kościół Najświętszej Marii Panny, wzniesiony po 1180 r. z fundacji Leszka Bolesławowica, będący wówczas siedzibą parafii inowrocławskiej. Świątynię przebudowywano kilkakrotnie w gotyku i baroku, a w 1834 r. zniszczył ją pożar. Od tego czasu nosi ona zwyczajową nazwę „ruina", co obecnie zupełnie nie przystaje do jej stanu, ponieważ w latach 1900-1902 kościół odbudowano, przywracając oryginalny, romański wygląd. Jednonawowa świątynia z półkolistą apsydą na przedłużeniu niewielkiego prezbiterium od wschodu stoi na terenie pierwotnej osady. Przypuszcza się, że pierwotnie miała to być budowla trójnawowa, jednak z jakichś powodów zmieniono plany. Dwuwieżowa fasada świątyni jest typowym dla Polski przykładem nadawania cech architektury monumentalnej przy ograniczonych możliwościach finansowych, wymuszających ograniczenia w rozmachu konstrukcji. Szczególnie ciekawe są płaskorzeźbione bądź ryte maski diabłów i różnych stworów oraz znaki, znajdujące się głównie po północnej i zachodniej stronie murów. Przypuszcza się, że są one wyrażeniem dawnych wierzeń pogańskich, według których wszelakie zjawy i złe duchy mieszkają po tych dwóch stronach świata, a ich wizerunki mają na celu odpędzenie ich od świętego miejsca. Z dawnego wyposażenia wnętrza po pożarze z 1834 r. zachowała się jedynie gotycka rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, zwana Uśmiechniętą Madonną. W otoczeniu kościoła przetrwało kilka grobów z dawnego cmentarza, oraz kurhan konfederatów barskich z 1769 r.

Drugim cennym, średniowiecznym zabytkiem jest gotycki, częściowo zbarokizowany kościół farny św. Mikołaja. W XIV wieku stała tu drewniana świątynia, w której 10 lutego 1321 r. ogłoszono wyrok papieski, skazujący Państwo Zakonne na oddanie Polsce Pomorza i zapłacenie odszkodowania wraz z kosztami procesu. Dzisiejsza świątynia powstała po zniszczeniu miasta przez Krzyżaków w 1431 r. Jest to trójnawowa bazylika z zamkniętym wielobocznie prezbiterium; w XVIII wieku przeszła ona przebudowę nadającą jej cechy późnobarokowe, a w latach 1884-1885 dodano jej neogotyckie szczyty fasady zachodniej. Wyposażenie pochodzi głównie z baroku, w znacznej części z dawnych inowrocławskich kościołów. Witraże pochodzą z 1919 r. i przedstawiają oswobodzenie miasta przez powstańców w 1919 r., a także rzekome układy królowej Jadwigi z wielkim mistrzem Konradem von Jungingen. Tak naprawdę owo spotkanie miało miejsce we Włocławku, fara była zaś miejscem przepowiedni naszej świętej królowej danej Janowi von Sayn, która zapowiadała upadek zakonu.

W Inowrocławiu przetrwał także średniowieczny układ urbanistyczny z prostokątnym rynkiem. Z otaczających miasto gotyckich murów miejskich zachowały się dwa fragmenty, jeden przy Placu Klasztornym, a drugi przy ul. Poznańskiej. Znacznie więcej dotrwało do naszych czasów zabytków powstałych po 1772 r. Warto zwiedzić obiekty inowrocławskiego uzdrowiska, czyli założony w XIX wieku park solankowy i otwarte w 1997 r. tężnie. Miasto z solankami łączy ul. Solankowa, przy której znajdują się liczne wille i budynki z pierwszej połowy XX wieku. Centrum miasta posiada zabudowę XIX i XX-wieczną. Wśród niej wyróżnia się monumentalny kościół Zwiastowania Najświętszej Marii Pannie, wzniesiony w latach 1898-1900, według projektu Augusta Rincklake z Berlina, z wysoką na 77 metrów wieżą, płaskorzeźbami i mozaikami. W 1909 r. zawaliła się jedna ze ścian kościoła, dlatego do ponownego użytku oddano go dopiero w 1928 r. Inowrocław jest miejscem urodzin wielu wybitnych Polaków, w tym poety Jana Kasprowicza oraz lekarza Henryka Fryderyka Hoyera, zwanego „ojcem histologii polskiej". W mieście działa muzeum imienia Jana Kasprowicza HH, z największym w kraju zbiorem pamiątek po Stanisławie Przybyszewskim, oddział muzeum w domu rodzinnym Jana Kasprowicza na Szymborzu, teatr, sala koncertowa.

Współrzędne geograficzne:

adres strony: http://inuguracja.kujawsko-pomorskie.travel/pl/inowroclaw

Odnośniki
[1] http://inuguracja.kujawsko-pomorskie.travel/pl/inowroclaw